

Peter Fabricius

Sydafrikas arméchef i Moskva för samtal om militärt samarbete

Daily Maverick, 15 maj 2023 (oberoende sydafrikansk tidning)

Efter att USA reagerat starkt på Sydafrikas växande relationer med Ryssland befinner sig nu arméchefen, generallöjtnant Lawrence Mbatha i Moskva för samtal om ”förbättrad stridsberedskap”.

Lawrence Mbatha (Foto: US Embassy i Sydafrika, CC BY 2.0)

Arméchefen väntas i Moskva bl a sammanträffa med sin ryska motsvarighet, generalöverste Oleg Saljukov. Tidpunkten, och själva syftet med Mbathas besök, ser ut att slå ytterligare ett håll i Pretorias anspråk på att vara neutralt i konflikten mellan Ryssland och Väst beträffande Rysslands invasion av Ukraina.

De båda militärledarna diskuterade ”frågor som har att göra med militärt samarbete och interaktion i syfte att genomföra projekt för att förbättra stridsberedskapen hos de båda ländernas arméer”, citerade Tass det ryska försvarsministeriet för att ha sagt.

Ryssarna verkar vilja maximalt utnyttja besökets strategiska karaktär, kanske för att provocera USA och Väst. Sydafrikas försvarsmakt försöker däremot tona ned betydelsen – och timingen – för vad man betecknade som ett ”goodwill-besök” och förklarade att det ”handlade om en överenskommelse sedan länge ... ett besök planerat långt förväg”.

Man sade att Mbatha skulle besöka ”den högre förenade Arméakademin och Militära artilleriakademin” och ha samtal på hög nivå med militära representanter. ”Det bör noteras att Sydafrika har militära och militärt bilaterala relationer med en rad länder på kontinenten och på andra håll”, hette det i ett uttalande från det sydafrikanska försvaret, SANDF.

Uppståndelsen kring *Lady R*

Besöket sker bara några dagar efter att ett större diplomatiskt gräl utbrutit mellan Sydafrika och USA när USA:s ambassadör i Sydafrika, Reuben Brigety, sagt till journalister att han var

säker på att Sydafrika lastat vapen och ammunition avsedda för Ryssland på *Lady R*, ett ryskt lastfartyg utsatt för sanktioner, vid örlogsbasen Simon's Town¹ i december.

President Cyril Ramaphosas nationelle säkerhetsrådgivare Sydney Mufamadi hade precis återvänt från Washington, där han haft i uppdrag att övertyga USA om att Sydafrika är neutralt i kriget i Ukraina och försöka förhindra eventuella ekonomiska sanktioner från USA:s sida.

Kobus Marais, talesperson för oppositionspartiet Democratic Alliance, sade att Mbathas besök i Moskva ”åter visar ANC-regeringens cyniska hållning och bristande känsla för vårt dilemma på diplomatins och handelns område. Detta oönskade besök är det senaste inslaget i en rad där Sydafrikas regering öppet och skamlöst visat sitt stöd för Ryssland.

Till och med när randen [Sydafrikas valuta] kollapsat och USA krävt att vi ska uppfylla våra relationer fortsatte man och genomförde detta besök. Det är skamligt”, sade Marais i ett uttalande.

”Åter har han [president Ramaphosa] ljugit för Sydafrika och omvärlden. Jag är helt säker på att om inte ryska medier rapporterat om detta besök skulle allmänheten i Sydafrika inte ha fått veta något. Precis som i så många andra fall där ANC-regeringen försökt dölja och skyla över sitt eget osmakliga agerande”, sade Marais.

Mbathas besök – med dålig timing för att uttrycka det milt – verkar inte förbättra Pretorias läge i grälet med USA om ambassadör Brigetys påståenden om att vapen avsedda för Ryssland lastats på *Lady R*. Först när han gått ut offentligt med anklagelserna lät president Ramaphosa meddela att han tillsatt en pensionerad domare att utreda frågan.

Vapenförsäljning till Ryssland

Regeringen har insisterat på att man inte gett tillstånd till någon vapenförsäljning till Ryssland, dvs att Nationella kontrollkommittén av konventionella vapen (NCACC) inte godkänt någon sådan export. Det kan lämna öppet för att vapen kan ha lastats ombord på *Lady R* i en olaglig operation.

Samtidigt tyder NCACC:s statistik på att man faktiskt godkänt en del vapenexport till Ryssland.

På en fråga i parlamentet i november från oppositionsledaren John Steenhuisen sade Mondli Gungubele, ordförande för NCACC:

Nationella kontrollkommittén för konventionella vapen har sedan den 24 februari 2022 inte fått någon begära från sydafrikanska vapentillverkare om tillstånd för export till Ryska federationen och/eller Belarus rörande vapen, ammunition och/eller teknologi.

Men därpå konstaterade han att NCACC:s data för de fem senaste åren visar att kommittén godkänt tre fall av ”luftburen observationsutrustning” till Ryssland under 2018. Och i juli 2019 hade man godkänt försäljning till Ryssland av ”Argos Observation”-utrustning.

Även om detta tillstånd beviljades drygt tre år innan *Lady R* lade till i Simon's Town är det teoretiskt möjligt att det kan ha använts för att också godkänna att militär utrustning förts ombord på det ryska fartyget. I december sade försvarsminister Thando Modise till journalister att det som lastats ombord på det ryska fartyget *Lady R* handlat om ”en gammal, speciell order om ammunition som Specialstyrkorna använt sig av”.

Modise ville då inte gå närmare in på frågan med hänvisning till att hon ”väntade på pappersarbetet”. Men hon kan också ha menat NCACC:s tillståndsgivning för import av ammunition från Ryssland.

¹ Hamnstad och flottbas söder om Kapstaden

Det innebär, om man förstår Modise rätt, att *Lady R* haft med sig rysk ammunition till Sydafrika som fått godkännande 2019 och 2020, men att man också nu kan ha lastat ombord den observationsutrustning som också godkändes 2019.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

[Ryssland och Frankrike på friarstråt i Afrika](#) (artikelsamling, juli 2022)

Sarah Benichou: [Kriget i Ukraina medför att det diplomatiska spelet om Afrika intensifieras](#) (augusti 2022)

Sveriges Radio: [Sydafrikas neutralitet ifrågasätts – arméchefen besöker Moskva](#)

DN: [Sydafrikas arméchef i Moskva – uppges diskutera ökat samarbete](#)

Aljazeera: [S Africa army chief visits Moscow in wake of US weapons claim](#)